Beleidsplan sociale veiligheid

Visie, doelen en uitgangspunten:

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het helpt onze school een gemeenschap te vormen, waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen onze leerlingen niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de basis vakken, zoals taal en rekenen, maar we willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming. Op onze school moeten álle leerlingen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan komen ze tot leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. In dit beleidsplan werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Het hart van De Vreedzame School wordt gevormd door het basiscurriculum. Deze lessenserie bestaat uit een wekelijkse les of activiteit in alle groepen van 30-45 minuten. Er zijn 38 lessen verdeeld over zes blokken:

1. We horen bij elkaar – groepsvorming en een positief sociaal klimaat

2. We lossen conflicten zelf op - conflicthantering

3. We hebben oor voor elkaar – communicatie

4. We hebben hart voor elkaar – gevoelens

5. We dragen allemaal een steentje bij – verantwoordelijkheid

6. We zijn allemaal anders – diversiteit.

Onze school voldoet hiermee aan de eisen van de inspectie op het terrein van sociale competentie, actief burgerschap en sociale integratie.

Hoe pakken we pesten en sociale onveiligheid aan?

Als er zich pestincidenten voordoen, gaan we eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Leerkrachten en ouders uit de ouderraad en de medezeggenschapsraad delen en stemmen gezamenlijk in met dit pestprotocol.

Pesten op school: Hoe ga je er mee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus aanpakken.

Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste leerlingen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. De Vreedzame Schoolmethode is hierin de rode draad.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en daarin een duidelijk stelling innemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan kan de vertrouwenspersoon worden benaderd (vanuit school: Angela Bionda). De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en de directeur adviseren.

Plagen of Pesten

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zou je zo kunnen aangeven:

Pesten	**Plagen**
Machtsverschil	Gelijkwaardigheid
Hetzelfde slachtoffer	Wisselend “slachtofferschap”
Kwetsend	Humoristisch
Vaak/voortdurend	Af en toe

Aanpak bij plagen

We zijn attent op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan, maar ook gaandeweg van het jaar wordt dit in andere blokken herhaald. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt een einde aan de situatie te maken. Ook kunnen we de mediatoren vragen te helpen.

Vanuit de methode van de Vreedzame school wordt gesproken over **conflicten**. Een conflict gaat uit van plagen. Op het moment dat dit nog leuk en af en toe gebeurt, valt het onder plagen. Met de methode worden conflicten uitgespeeld en behandeld. Hierin ligt de nadruk op het zelf oplossen van conflicten waarmee grotere conflicten op een uitbreiding van een conflict voorkomen wordt. Elke groep besteedt hier tijdens de lessen, meerdere malen per jaar veel aandacht aan. De drie petten: rood, blauw en geel geven aan welk gedrag een leerling laat zien. (Rood: Je zin doordrukken/duwen-trekken/ruzie. Blauw: de ander z'n zin geven/ er niet over praten/geen ruzie maken. Geel:met elkaar in gesprek gaan om het op te lossen)

Signalen van pesterijen

Voorbeelden van pestgedrag:

- Een bijnaam geven aan een leerling terwijl hij/zij dit niet leuk vindt, nooit bij de eigen naam noemen
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achter na rijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- Anderen opzetten tegen het slachtoffer

Deze lijst is een indicatie, er zijn meer mogelijke voorbeelden te bedenken.

Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Hierin is het gelijk contact zoeken in 1^{e} instantie met de groepsleerkracht erg belangrijk.

Hoe willen wij omgaan met pesten op de Pieter de Jongschool?

- Door de methode “De Vreedzame school” worden onderwerpen als: veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. regelmatig met de leerlingen besproken en geoefend.

- Allerlei werkvormen komen aan de orde zoals: rollenspelen, samenwerkingsopdrachten en groepsopdrachten.

- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

- We proberen ouders te betrekken bij de Vreedzame School, door ze zes keer per jaar een ouderinfo te mailen, waarin beschreven wordt waar het nieuwe blok over gaat. De school organiseert elk jaar een ouder/ informatieavond. En leerlingen nemen kletskaarten mee naar huis om onderwerpen van het betreffende blok, thuis te bespreken.

- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen met daarbij horende grenzen en consequenties.

- We gaan jaarlijks na of de doelen van De Vreedzame School gehaald worden, met behulp van de Vragenlijst Groepsklimaat.

- We maken ook gebruik van de Scol vragenlijsten, een sociaal-emotioneel volgprogramma, waarin de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen in kaart worden gebracht. Hierin wordt gekeken hoe het met de leerlingen en de groepen gaat en indien nodig wordt er extra (individuele) aandacht besteed op het gebied van de sociale vaardigheden van leerlingen. (Zie ook item: “de veiligheid van onze leerlingen monitoren”)

Anti-pest coördinator

We hebben in onze school een **anti-pest coördinator**. Wordt een leerling gepest en lukt het niet (meer) om het met de eigen juf of meester op te lossen? Dan is er de anti-pest coördinator. Bij ons op school zijn dat Cindy Hendriks (voor groep 1-4) en Merel Roelofsen (voor groep 5-8) Een leerling mag altijd naar hen toekomen als er een probleem is wat met pesten te maken heeft. Zij zijn er van maandag t/m woensdag, maar je mag ook een afspraak maken via de mail: c.hendriks@pieterdejong-pyth.nl of m.roeloefsen@pieterdejong-pyth.nl

Vertrouwenspersoon

Ook heeft onze school een **vertrouwenspersoon**: Angela Bionda. Zij is er op maandag, dinsdag en donderdag, maar je mag ook een afspraak maken per mail:a.bionda@pieterdejong-pyth.nl

Soms overkomt een leerling heel vervelende dingen of gaat iets helemaal mis. Hij/zij heeft langdurig ruzie met iemand op school of thuis, wordt gepest of er gebeuren andere dingen waar het boos of verdrietig van wordt. De leerling wil dat het stopt, maar durft het tegen niemand te vertellen.

Hij/zij kan dan verschillende dingen doen:

- Niks doen en hij/zij blijft er mee rondlopen en erover piekeren;
- Erover praten met zijn/haar ouders, een goede vriend of vriendin;
- Naar de eigen juf of meester gaan, die zal altijd proberen hem/haar te helpen;

Soms werkt dat niet of wil de leerling dat niet. Dan kan hij/zij op school altijd bij Angela Bionda terecht, want zij is de “intern vertrouwenspersoon”. Zij wil altijd eerst naar de leerling luisteren en daarna samen een oplossing zoeken. Leerlingen mogen altijd naar haar toekomen.

Natuurlijk hopen we dat het niet nodig is en dat het goed met onze leerlingen gaat, maar als je wilt komen praten ben je altijd welkom! Dit geldt natuurlijk niet alleen voor onze leerlingen. Ook ouders en collega’s mogen komen of een afspraak maken

Aanpak van conflicten en pestgedrag

Stap 1: Wanneer leerlingen een conflict met elkaar hebben en/of elkaar plagen proberen ze:

A. Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
B. Het uit te praten

1. Stop hou op! Eerst afkoelen. Tel tot tien.
2. Zet je gele pet op. Zeg wat jij wilt. Luister naar wat de ander wil.
3. Probeer een win-win oplossing te vinden.
4. Maak het goed.Geef elkaar een hand en voer de oplossing uit.

(Bij de groepen 1-2 hetzelfde alleen in kleutertaal)

Stap 2: Probleem voorleggen

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem *aan de mediator* of leerkracht voor te leggen.

Stap 3: Verhelderingsgesprek

De mediator of leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen het conflict of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 4: Als het pesten niet stopt volgt de **NO-BLAME methode**:

Gesprek met de gepeste leerling. De leerkracht, andere leerkracht of ambassadeur van de sociale veiligheid, praat met de gepeste leerling over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van 5 tot 8 medeleerlingen, incl. leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers.

We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.

Stap 5: Gesprek met de steungroep. (We werken nog niet met een steungroep)

Hierbij is de gepeste leerling niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.

Stap 6: Tweede gesprek met de gepeste.

Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

Stap 7: Tweede gesprek met de steungroep.

Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

N.B. Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om ervoor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Herstelgesprekken, met als doel: schade herstellen

De hiervoor beschreven No Blame methode is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de pestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.Dan wordt de casus van zowel de gepeste als de pester meegenomen naar de Interne Zorg (en evt in het Zorgteam besproken.)

Als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad – moeten we overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

Naast de pester en de gepeste leerling worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van de gepeste leerling (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken.

De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we bovenstaand stappenplan dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een **extreme situatie**.

Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden.Aan grensoverschrijdend gedrag zijn sancties verbonden. Er zijn verschillende sancties mogelijk. Bij de beginnende of lichte overtredingen zal een onofficiële waarschuwing/straf worden gegeven. Dit gebeurt vaak mondeling en wordt niet geregistreerd. Als dezelfde persoon bij herhaling de regels overtreedt zal een officiële waarschuwing worden gegeven. Hierbij geldt het onderstaande stappenplan.

De consequenties van grensoverschrijdend gedrag (dus ook pesten) zijn:

Indien het ongewenste gedrag blijft aanhouden en de leerling niet meer te handhaven is op onze school kan deze definitief van school verwijderd worden.

Een goede samenwerking tussen thuis en school biedt de beste kansen op resultaat. Leerlingen, leerkrachten en ouders hebben allen een eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. Die eigen verantwoordelijkheid wordt in ons protocol geconcretiseerd, met de afspraken over welke stappen er door wie gezet moeten worden, als er grenzen overschreden worden of gepest wordt. Wij vertrouwen er op dat wanneer u voor onze school kiest, u deze aanpak ondersteunt en samen met ons hieraan meewerkt.

Wanneer zich bijzondere situaties voordoen, zowel door leerlingen die veroorzaker zijn, als leerlingen die in een probleemsituatie zijn gebracht, brengt de leerkracht hiervan kort (meestal telefonisch) de ouders op de hoogte. En de situatie wordt kort in het digitale systeem Esis geregistreerd.

We verwijzen hierbij ook naar het beleid van Stg. Delta op het gebied van schorsen/verwijderen die wij volgen. (zie website Stg.Delta)

Advies aan ouders van onze school

Ouders van gepeste leerlingen:

a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
d. Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
g. Houd school goed op de hoogte van uw bevindingen.

Ouders van pesters:

a. Neem het probleem van uw kind serieus.
b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind. Een kind leert het meest van goed gedrag benoemen/belonen.
h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
d. Geef zelf het goede voorbeeld.
e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

De veiligheid van onze leerlingen monitoren

We vinden het belangrijk om te weten of onze leerlingen zich prettig en veilig voelen op onze school. Daarom vullen we in groep 1-2 de OVM leerlijn Soc. Emotonele Ontwikkeling (SEO) in en twee keer per schooljaar de Scol lijsten voor de groepen 3 t/m 8. En wordt op basis van deze gegevens een groepsplan SEO gemaakt met groepsdoelen en/of subdoelen. En elk jaar wordt de Monitor Sociale Veiligheid voor de groepen 5-8 via Vensters afgenomen. Verder gaan we structureel na of de doelen van De Vreedzame School gehaald worden. Dit doen we met behulp van de Vragenlijst Groepsklimaat*, die we jaarlijks afnemen. Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus

* Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen voor een score bij bepaalde vragen ‘altijd’ of ‘onveilig’ hebben gekozen (de meest negatieve score)

is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.

* Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen, en bespreekt deze met de groep.
* Op schoolniveau zullen in een groepsbespreking de resultaten van alle groepen worden besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.
  Bij dit proces zijn de gedragspecialisten en het MT betrokken

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: ‘wat wordt er hier van mij verwacht?’ Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- Directe correctie van gedrag van leerlingen dat haaks staat op de norm;
- Aanwezigheid van de de directeur bij de ingang van de school om de leerlingen ’s ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.
- Opstekers (een compliment)

Investeren in de relatie met de leerlingen.

We vinden het erg belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het schooljaar met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd. Ook bevragen we de ouders tijdens een ouderavond aan de hand van het startgesprekformulier. Hierin geeft de ouder aan hoe hun kind het vindt op school/in de

klas.Of er bijzonderheden zijn en wat het nodig heeft om er een goed schooljaar van te maken.

Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen. Zo werken we met leerling mediatoren en een leerlingenraad . En we laten oudere leerlingen jongere leerlingen helpen bij allerlei activiteiten.

Opstekers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin iedere leerling zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van ‘opstekers’, of complimenten.

Leerlingen (en volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een ‘opsteker’.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin leerlingen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet** en **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Onze grondwet is een kader voor gewenst gedrag:

- **Voor groot en klein zullen we aardig zijn**
- **Breng jezelf en anderen niet in gevaar en doe voorzichtig met elkaar**
- **Door goed voor de spullen te zorgen zijn ze weer bruikbaar voor morgen**

Zo gedragen we ons hier op school!

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. We willen met het programma van De Vreedzame School bereiken dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Regels die voor iedereen gelden en afspraken in de groep en in de school (in de gang en buiten)

We informeren onze ouders regelmatig over onze grondwet, de lesblokken en andere info via de infobrief De Vreedzame School

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de grondwet op een gezamenlijke bijeenkomst aan alle leerlingen en ouders. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: ‘Zo doen we het hier op school!‘

Om leerlingen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en leerlingen in die bijeenkomst gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie tijdens een bijeenkomst met de hele school versterkt het besef dat deze regels ‘van ons allemaal’ zijn. Ze zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat leerlingen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. ‘De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!’ Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens worden in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: ‘Zo willen we het in onze groep’.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets van **de leerkracht** (of andere volwassenen in de school).

Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van de regels: consequenties.

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een **'zinvolle' straf**, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie**:** we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie**:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie**:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school en de pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de aula
- de toiletten
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de leerlingen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met leerlingen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- De directeur staat bij de deur en wenst alle ouders en leerlingen een goedemorgen
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de leerlingen met het geven van een hand.
- De leerkrachten hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor álle leerlingen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaatkomers.In eerste instantie belt de leerkarcht eerst zelf met ouders. Bij herhaald te laatkomen gaat de

directeur ingesprek met de ouders/verzorgers en worden afspraken gemaakt over hoe het opgelost gaat worden.
- Na schooltijd lopen er elke dag leerkrachten of andere professionals mee ‘naar buiten’ en zij gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders

Bij gymnastiek:

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.De leerkracht loopt voorop.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- We geven bij binnenkomst de gymleerkracht een hand.
- Conflict lossen we met elkaar op.

Afspraken op de gang:

- We lopen rustig door de gang/school (altijd met de gangpas om)
- We gebruiken onze fluisterstem
- We ruimen de gebruikte spullen (samen) op.

Tijdens een voorstelling:

- Het stilte teken wordt gebruikt
- De leerkrachten staan op strategische punten, zodat ze goed zicht hebben op de eigen groep en op alle andere groepen.
- De leerkrachten zijn samen verantwoordelijk voor een ordelijk verloop.
- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.
- Afspraken over het dragen van de stoel naar de kegel en terug naar de klas

Leerlingenraad (in schooljaar 2019-2020)

Wij kiezen ervoor als school om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp een leerlingenraad.

Wanneer het gaat om een situatie waarbij de hele school betrokken is, vragen we uit alle groepen een leerling te laten deelnemen aan het overleg binnen de leerlingenraad, eventueel door de groep op democratische wijze te kiezen. Soms gaat het alleen een deel van de leerlingen aan of slechts één groep; dan zijn alleen de leerlingen uit die groep betrokken bij de leerlingenraad

Zie hieronder de afspraken over stoeien en gedrag:

Regels stoeien:

1. Stoeien gebeurt 1 op 1.
2. Beide leerlingen moeten het willen.
3. De leerlingen doen voorzichtig met elkaar.
4. Je mag elkaar niet bij de nek pakken.
5. Geen slaan/schopbewegingen.
6. Wanneer een leerling ‘stop’ zegt moet de ander onmiddellijk stoppen.
7. Stoeien mag alleen buiten op het gras.
8. De leerkracht bemoeit zich er zo min mogelijk mee. Niet juichen of aanmoedigen.

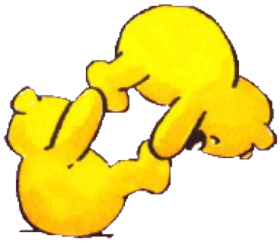

Stappenplan gedrag

Wanneer we signaleren dat een leerling het volgende gedrag vertoont tijdens schooltijd:

- Het slaan schoppen of duwen van een andere leerling.
- Het gooien met zand, of het bespuwen van andere leerlingen
- Het uitschelden van anderen leerlingen
- Intimiderend gedrag
- Doorgaan bij “Stop hou op”

Dan volgt er direct een sanctie:

- Een leerling uit groep 3 t/m 8 gaat tijdens de eerstvolgende pauze (15 min) op het muurtje bij de blauwe deur zitten.
- Een leerling uit groep 1/2 gaat tijdens de eerstvolgende buitenspeelbeurt voor 10 minuten bij het groene hek staan.

De leerkracht die surveilleert, loopt na 15 minuten naar de leerling toe en vraagt of hij of zij weet hoe het gedrag beter kan en of hij/zij weer kan spelen.

Wanneer een leerling de tweede keer op een dag een overtreding begaat:

- Worden de ouders geïnformeerd.

Komt het veelvuldig voor, dan moet het worden gemeld bij de Ib-er of bij de gedragsspecialist.

Vervolgens is het belangrijk dat de leerkracht met de leerling in gesprek gaat om te achterhalen waar het gedrag vandaan komt. Dit gesprek wordt door de leerkracht gepland en kan ook na schooltijd zijn.

Bij extreem gedrag of wanneer een leerkracht hulpverlegen is dan wordt Angela van Oostwaard (de directeur) gehaald. Dit geldt ook voor kinderen die weigeren te luisteren.

(Bij afwezigheid van Angela van Oostwaard, wordt Angela Bionda of een ambulante leerkracht gevraagd te helpen).